

Stuifbal versus golfbal

Voor de stuifballen moet de duinliefhebber diep door de knieën, want ze zijn maar klein. De ruwstelige stuifbal meet slechts 2 à 3 cm, maar de meest algemene, de gesteelde stuifbal is slechts 1 à 2 cm hoog. Deze kleine gesteelde stuifbal heeft een centrale opening in de vorm van een klein schoorsteentje. Beide soorten zijn kalkminnend en daarom gebonden aan de kalkrijke gedeelten in het duindistrict. Wie zich bij het woord paddenstoel alleen de klassieke steel met rode hoed en witte stippen voor kan stellen, ziet in deze “konijnenkeutel op steel” geen serieuze paddenstoel. Begrijpelijk, want ze behoren tot de heel aparte groep van de buikzwammen.

Een ezelsbrug:
stuifbal versus golfbal.
Foto: Joost Bouwmeester

JOOST BOUWMEESTER

Buikzwammen hebben geen plaatjes onder een hoed zoals de bekende vliegenzwam. Ze hebben een bol(buik)vormig vruchtlichaam. In het rijpe stadium barst de buik open en, in het geval van de stuifballen, via een klein gaatje verspreiden de sporen zich op allerlei ingenieuze manieren. Trappen dieren of wandelaars erop, dan blijven de sporen onder de zool kleven en worden verderop over het mostapijt uitgesmeerd. Regent het en valt er een druppel op de perkamentachtige bol, dan stuift er een pufje sporen uit het kleine gaatje. De sporen worden vervolgens door de wind meegenomen. Tik er maar eens met je vinger tegenaan.

Bolletje boven maaiveld

Stuifballen zijn pioniers op onbegroeide droge, zandige bodems. Ze verschijnen meestal tussen de moskussentjes van het duinsterretje. Om boven het gestaag groeiende mostapijt uit te blijven steken, hebben de stuifballen een steel ontwikkeld die langzaam mee groeit. Op hun standplaats heeft de wind bovendien nog altijd vat op het zand. De kans op overstuiving door zand wordt tegen gegaan door steeds weer boven het aangestoven zand uit te groeien. Zo ontstaat er een tot wel 8 cm lange ondergrondse steel. Steeds houden ze dus hun bolletje boven het maaiveld. Ondanks het nauwelijks imponerende postuur zijn ze gemakkelijk te vinden. Vooral op duinhellingen met bar en boze leefomstandigheden steken zij hun bolletje boven het mostapijt uit. Nu het mostapijt door de vochtige omstandigheden zo mooi groen is, vallen de stuifballen op. Voor de determinatie van paddenstoelen is veel kennis nodig. Maar wie niet zo diep in de paddo's wil duiken is er een mooi ezelsbruggetje: stuifballen lijken op een golfbal op een tee (pinnetje waar de golfbal op ligt tijdens de eerste afslag van de hole).

JOOST BOUWMEESTER IS NATUURFOTOGRAAF, TEKST-SCHRIJVER, JOURNALIST, GIDS VAN NATUURFOTOWORKSHOPS EN NATUUREXCURSIES, BEELDREDACTEUR EN VORMGEVER VAN DUIN

Ruwstelige stuifballen duiken op uit overstoven duintoppen in de Amsterdamse Waterleidingduinen.
Foto: Joost Bouwmeester